

Řekni mi, jak přežvykuješ....

a já ti povím, jestli jsi zdravá a jestli náhodou nejsi v říji. Tak by se dal parafrázovat slavný citát na dojnici, která má na krku zavěšený obojek s přístrojem monitorujícím právě přežvykování. Tato téměř zázračná krabička totiž v reálném čase, jednoduše a přehledně chovateli prozradí o jeho krávičce téměř vše.

Jak celý systém Heatime od společnosti SCR funguje, jsme se měli možnost přesvědčit u našich německých sousedů. Farma Schönbrunn ve stejnojmenné obci v blízkosti Bad Lobenstein na východě země obhospodařuje zhruba 750 hektarů orné půdy. Jak říká její manažer Hilmar Oelsner, podnik je klasickým zemědělským družstvem s 19 členy. „Jsem rád, že jsme tuto formu hospodaření udrželi,“ říká šéf podniku s tím, že v posledních letech zároveň značně minimalizovali počet vedoucích zaměstnanců, v podstatě zůstal on sám a kolegyně, která má mimo jiné na starosti administrativní záležitosti a účetnictví. V celém podniku pak pracuje 18 lidí a dva brigádníci: „Zaměstnanci se musí umět v jednotlivých úkonech zastoupit, zvládají v podstatě všichni všechno,“ přibližuje Hilmar Oelsner systém s tím, že u skotu zaměstnává pouze ženy, které jsou podle jeho názoru pečlivější. Ani za volantem krmičného vozu tak může nevidíte.

Pozemky družstva leží v nadmořských výškách mezi 520 a 570 metry, bonita půdy se podle Hilmara Oelsnera pohybuje okolo 30 stupňů ze sta. Na orné půdě se pěstují především obilniny, řepka a kukuřice.

Obrat ze živočišné

Nejvíce peněz ovšem do podniku plyne ze živočišné výroby, až 70 procent celkového obrátu. Celkem se v Schönbrunnu chová 700 kusů holštýnského skotu, z toho je 360 krav. Jalovičky se odchovávají v uzavřeném obrátu stáda, býčci se prodávají ve věku dvou až tří týdnů.

Součástí farmy je také bioplynová stanice o výkonu 380 kW. Chovateli podle jeho slov pomáhá překlenout měsíce cenových výkyvů v hlavních komoditách – těmi jsou pro něj mléko, maso a obiloviny. Další výhodou je podle něj fakt, že digestát může vyvézt na pole kdykoliv – na rozdíl od kejdy.

Na pozemcích družstva se pěstuje zhruba 100 hektarů kukuřice na si-

Zemědělské družstvo Schönbrunn chová 360 dojnic

láž, na 130 ha najdeme trávy nebo jetelotrávy a zhruba 130 ha připadá na louky. „V loňském roce byla kukuřičná katastrofa,“ přiznává zemědělec, a dodává, že proto zaznamenal i pokles užitkovosti – z obvyklých zhruba 12 000 litrů na krávu a rok je „jen“ okolo jedenácti. V letošním roce

každého chovatele,“ vysvětluje Piotr Koźlicki, manažer společnosti SCR pro střední Evropu. Právě firma SCR je výrobcem systému Heatime, který českým chovatelům přináší společnost Eurofarm Systems, s. r.o..

Pomocí monitoringu přežvykování doplněného o údaje o pohybové

Dojírna značky Germania pro 2 x 12 plemenic

naštěstí porosty vypadají dobře. Na kvalitu, a to nejen krmičné dávky, si chovatel potrpí, o čemž svědčí perfektně zvládnutá silážní linka stejně jako novotou svítící zásobníky na rostlinné komodity.

Řízení reprodukce a sledování zdravotního stavu

„Heatime je velice jednoduchý, efektivní a spolehlivý pomocník pro

aktivitě jednotlivých krav je schopen odhalit právě probíhající říji, blíží se porod nebo hrozící zdravotní problémy. Chovatel má tak potřebné informace v nejkratším možném čase a může v případě potřeby ihned zasáhnout.

Systém se skládá z jednotlivých senzorů, které jsou umístěny na obojcích krav tak, aby byly fixovány za levým uchem plemence. Ve stáji jsou pak

umístěny komunikační jednotky, které bezdrátově přijímají signály z těchto senzorů a vysílají je do centrálního úložiště. Tím může být buď stájový počítač nebo informační terminál. Na libovolném místě ve stáji, nejčastěji v dojrně, je pak každému k dispozici samostatný terminál s přehledným dotykovým displejem, s jehož pomocí se dozví podrobnosti o každé dojnici ve stavu. Data se dají také přehledně zobrazit pomocí grafů. Samozřejmostí je pak možnost zasílat hlášení na zvolený mobilní telefon.

Norma přežvykování

V dnešní době svázané mnohdy přebujelou administrativou mají svoji „normu“ i krávy, a to na přežvykování i pohybovou aktivitu. Jak říká Piotr Koźlicki, zdravá plemence přežvykuje přibližně 450 až 500 minut denně.

„Pokud se doba ruminace výrazněji zkrátí, může to signalizovat problém. Vždy je potřeba ovšem zmapovat historii každé krávy, hodnoty nejsou pro každý kus ve stádě stejné. Po nasazení obojku tak systém potřebuje přibližně 7-10 dní k tomu, aby „se naučil“ specifické chování daného zvířete a dokázal následně efektivně vyhodnotit pohybovou aktivitu i aktivitu přežvykování,“ uvádí zástupce firmy SCR s tím, že na obrazovce centrálního počítače či terminálu si chovatel může například prohlédnout graf zobrazující posledních 60 dní, tedy zhruba tři říjové cykly. Vidí tam také křivku pohybové aktivity a křivku přežvykování, případně další informace. Z těchto dat pak snadno odvodí momentální stav krávy.

Samostatnou kapitolou je pak alarmové hlášení, které chovateli přijde na mobil vždy, když dojde k náhlému zhoršení zdravotního stavu u některé z plemenic.

Podle Piotra Koźlického se dá systém Heatime využít i pro identifikaci těžkého porodu, pokud je obojek s čipem nasazen včas před otelením plemence.

V dojárně je umístěn informační displej, ke kterému mají přístup všichni zaměstnanci

Senzor je dobře vidět na obojku za levým uchem dojnice

Objemná krmiva se zakrývají pro nás trochu netradičně, dobré utěsnění a přilnavost plachty je ale nutností vždy

Z hlediska celého stáda pak údaje o přežvykování chovateli napoví případný problém ve výživě nebo v managementu stáda.

V praxi se osvědčil

Jak o sobě říká Hilmar Oelsner, je konzervativní a nepříliš důvěřivý k novinkám. Přesto se dal zlákat výhodami a jednoduchostí technologie Heatime a nelituje. „Donedávna jsme vyhledávali říje manuálně. Ale s rostoucí užitkovostí jsme přemýšle-

li, jakým směrem se vydat. Dnes, po půl roce zkušeností, mohu říct, že jsme si pořídili ideálního pracovního pomocníka pro rozhodování všeho druhu,“ říká manažer farmy. Sonografické vyšetření se provádí každých 14 dní a počet zjištěných březích krav se pohybuje kolem 90 %. Podíl zvířat, u kterých je potřeba použít hormonální stimulaci, nepřevyšuje 10 %. Spotřeba inseminačních dávek je na úrovni 2 na jednu zabřezlou plemenic. „U nás v podniku se

skutečně potvrzuje 95% přesnost detekce říje prezentovaná výrobcem.“ Dodává, že pomocí systému Heatime eliminovali výskyt tichých říjí a oproti původnímu stavu razantně zvýšili poměr zabřezlých plemenic. I přesto, že personál je spolehlivý a naučený rozeznávat již první signály onemocnění krav, rozpozná systém Heatime první příznaky nadcházejícího onemocnění o 1-2 dny dříve než ti nejlepší pracovníci. „To nám pomohlo nejen ke zlepšení zdravotního stavu

a welfare stáda, ale také k navýšení užitkovosti. Je ale bezpodmínečně nutné naučit se správně interpretovat informace ze systému,“ dodává ještě Hilmar Oelsner s tím, že aktuálně má respondéry více než polovina dojnic a postupně se budou houpat na krku každé z plemenic: „Kompletní historie každé krávy je totiž pro každého zootechnika k nezaplacení,“ uzavírá představitel farmy Schönbrunn.

Text a foto Jana Velechovská

